

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 20 mars 1933 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 13 § lagen den 27 juni 1924 (nr 321) angående införande av lagen om förmynderskap.

Genom en den 10 februari 1933 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 90, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

Lag

om ändrad lydelse av 13 § lagen den 27 juni 1924 (nr 321) angående införande av lagen om förmynderskap.

Härigenom förordnas, att 13 § lagen den 27 juni 1924 angående införande av lagen om förmynderskap, vilket lagrum ändrats genom lag den 3 maj 1929 (nr 70), skall i nedan intagna delar erhålla följande ändrade lydelse:

13 §.

Med — — — stad.

I Stockholms stad skall överförmyndare icke utses, utan skall vad i 3 kap. 11 § och 5—12 kap. nya lagen ävensom i denna lag stadgas om överförmyndare i stället gälla i fråga om förmyndarkammaren. Dock må frågor om samtycke eller tillstånd, varom sägs i 8 kap. 5, 8, 9 och 13 §§ nya lagen, upptagas och avgöras av viss ledamot av förmyndarkammaren, någon dess tjänsteman eller annan lämplig person, som rådstuvurätten förordnar, och skall i sådant fall å denne tillämpas vad i nya lagen stadgas om överförmyndare. I avseende å fullföljd av talan mot beslut, som förmyndarkammaren meddelar, skall vad i 12 kap. 25 § nya lagen stadgas ej äga tillämpning, utan skall i stället härom gälla vad som är föreskrivet om talan mot rättens beslut.

Arvode enligt de i 3 kap. 12 § nya lagen stadgade grunder skall utgå till förmyndarkammaren utom beträffande sådant förmynderskap för underårig eller godmanskap, som ställts under Stockholms rådstuvurätts tillsyn i samband med inregistrering av bouppteckning, för vilken bouppteckningsavgift utgått.

Angående avvecklingen av förmyndarkammarens förvaltning av medel, varom i första stycket sägs, samt angående förmyndarkammarens handhavande av de åligganden, som enligt nya lagen ankomma på överförmyndare, meddelas närmare bestämmelser av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1933; dock skola äldre bestämmelser gälla i fråga om arvode till förmyndarkammaren, såvitt angår arvode för tiden före 1933 års ingång eller arvode för sådan tid under första halvåret 1933, i fråga om vilken sluträkning skall avgivas.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Innan den nu gällande lagen den 27 juni 1924 om förmynderskap trädde i kraft den 1 januari 1925, tillkom det förmyndarkammaren att utöva vård och inseende över de under Stockholms rådstuvurätts domvärjo lydande omyndigas tillhörigheter i fastigheter, lösegenom, kontanta medel och värdehandlingar ävensom egendom, tillhörig frånvarande eller okända arvingar. Förmyndarkammaren förvaltade själv de kontanta medlen, vilka sammanslogos till en fond, den s. k. allmänna fonden, och å vilka gottgjordes ränta efter en av Kungl. Maj:t fastställd räntefot. Värdehandlingarna förvarades av förmyndarkammaren, under det att själva förvaltningen av värdehandlingarna utövades av förmyndaren eller gode mannen, dock att vissa åtgärder ombesörjdes av förmyndarkammaren, som även hade viss kontroll över förmyndarens eller gode mannens förvaltning.

Kammarens inkomster utgjordes av dels avkomsten av allmänna fonden, dels avkomsten av en särskilt bildad garantifond, dels ock inflytande avgifter, nämligen bouppteckningsavgifter av stärbhus samt de årliga avgifter, som erlades för omyndig tillfallen egendom från stärbhus av vilket bouppteckningsavgift icke utgått.

I propositionen till 1924 års riksdag (nr 53) med förslag till lag om förmynderskap m. m. föreslogs bl. a., att kontrollen över förmyndare m. fl. skulle handhas av ett nyskapat organ, de s. k. överförmyndarna. För Stockholms stad föreslogs dock, att förmyndarkammaren skulle fortfara med förvaltningen av omyndigas och okända arvingars kontanta medel såvitt anginge medel, som där innestode när nya lagen trädde i kraft, samt att intill dess Konungen annorlunda förordnade särskild överförmyndare i Stockholm icke skulle utses. Under tiden skulle enligt förslaget i stället förmyndarkammaren fungera såsom överförmyndare, dock att frågor om samtycke och tillstånd till vissa åtgärder skulle upptagas och avgöras av viss ledamot av förmyndarkammaren, någon dess tjänsteman eller annan lämplig person, som rådstuvurätten förordnade. Under den tid, som den sålunda föreslagna ordningen komme att bestå, skulle överförmyndararvode utgå till förmyndarkammaren såvitt fråga vore »om förmynderskap för omyndigförklarad eller om sådant förmynderskap för minderårig eller godmanskap, som ställts under Stockholms rådstuvurätts tillsyn i samband med inregistrering av bouppteckning, för vilken bouppteckningsavgift ej utgått, eller om förmynderskap för minderårig eller godmanskap, varå tillsynen från annan domstol överflyttats till rådstuvurätten».

Utskottet hemställde i avgivet utlåtande (nr 29), att förmyndarkammaren borde få tills vidare bestå samt att densamma skulle fullgöra vad som enligt förslaget till ny förmynderskapslag åläge överförmyndaren ävensom de funktioner i avseende å förvaring av omyndigas värdehandlingar m. m., som enligt förslaget skulle utövas av bankerna. Därjämte föreslog utskottet utredning i avseende å förutsättningarna för förmyndarkammarens bibehållande även för framtiden.

Riksdagen biföll emellertid, med viss mindre redaktionell ändring, propositionen i denna del.

I enlighet härmed fungerar förmyndarkammaren jämte, i viss utsträckning, vid densamma anställda tjänstemän såsom överförmyndare i Stockholm. Förmyndarkammaren består för närvarande av borgmästaren, en rådman samt endera av två hos kammaren anställda förste assessorer eller en vid kammaren anställd assistent.

Genom lag den 3 maj 1929 har numera stadgats, att den medelsförvaltning, som alltjämt skulle tillkomma förmyndarkammaren, enligt Konungens förordnande finge övertagas av Stockholms stad. I sammanhang med denna lagändring har Kungl. Maj:t förordnat, att skyldighet att utgiva bouppteckningsavgift i Stockholm icke skulle åvila dödsbon efter personer, vilka avlede efter ingången av år 1931.

Redan dessförinnan hade förhandlingar upptagits mellan Stockholms stad och av förmyndarkammaren utsedda delegerade angående kammarens avveckling och därmed sammanhängande frågor. I avgivet betänkande hemställde de delegerade — förutom att medelsförvaltningen skulle övertagas av staden genom drätselnämnden — att den nuvarande provisoriska anordningen rörande Stockholms överförmynderskap finge jämväl efter avvecklingen bibehållas tills vidare samt att en särskild expedition för överförmynderiet anordnades. De delegerades förslag har tillstyrkts av förmyndarkammaren, magistraten, Stockholms stadsfullmäktige och överståthållarämbetet. Förmyndarkammaren föreslog därjämte, att bestämmelserna om överförmyndararvode till förmyndarkammaren, vilka för närvarande företedde vissa luckor, ändrades därhän, att befrielse från skyldighet att erlagga dylikt arvode endast skulle gälla beträffande underåriga, vilka såsom delägare i stärbhus erlagt bouppteckningsavgift i Stockholm. Slutligen ha stadsfullmäktige förklarat sig godkänna ett av stadskollegiet avgivet utlåtande av innebörd, att staden icke hade något att erinra emot att kostnaderna för den föreslagna organisationen av överförmynderiet i Stockholm i likhet med övriga kostnader för magistraten och rådstuvurätten, i den mån de förutsatta inkomsterna, däribland överförmyndararvodena, icke förslå, komme att drabba staden.

Föredragande departementschefen anför i propositionen, i fråga om förmyndarkammarens bibehållande tills vidare, bl. a.:

Efter ikraftträdandet av den nya förmynderskapslagstiftningen har förmynd-

darkammarens uppgift blivit en annan än tidigare. Under det att kammaren förut haft att förvalta i kammaren deponerade värdehandlingar eller insatta kontanta medel, fungerar kammaren numera huvudsakligen såsom överförmyndare. I föreliggande ärende hava till förmån för förmyndarkammarens fortsatta tillvaro såsom överförmyndare jämväl efter avvecklingstiden anförts tungt vägande skäl. Den organisation, om vars fortbestånd är fråga, har anpassats efter de särskilda förhållanden i avseende å förmyndarskapskontrollen som föreligga inom Stockholms stad. Förmyndarskapens mångfald i huvudstaden och de stora förmögenhetsvärden, som där ligga under förmyndareförvaltning, betinga en kontrollapparat av väsentligt vidlyftigare omfattning än annorstädes. De frågor som ankomma på överförmyndarens avgörande bliva ofta av mera svårbedömlig art i en storstad med dess mera komplicerade affärsförhållanden än i mindre samhällen. Kraven på överförmyndarens erfarenhet och omdömesgillhet måste med särskild styrka göras gällande för huvudstaden. Det har väckt betänkligheter att splittra kontrollverksamheten så som skulle ske, där est denna fördelades på ett stort antal överförmyndare, vilka merendels komme att inneha befattningen endast som bisyssla. En viss koncentration av denna verksamhet är erforderlig jämväl för vinnande av enhetlighet i praxis. Anordningen medgiver även tillfälle till kollegial behandling av viktigare ärenden, varjämte den omedelbara kontakten mellan rådstuvurätten och överförmyndarna gör en eljest tidsödande skriftväxling överflödig. Genom stadsfullmäktiges beslut har också kostnadsfrågan ordnats på ett tillfredsställande sätt. På grund av vad jag nu anført anser jag mig kunna ansluta mig till det väckta förslaget rörande ordnandet av överförmyndarväsendet i Stockholm.

Emellertid erfordras för förslaget genomförande, att 13 § i promulgationslagen till förmyndarskapslagen, som enligt sin nuvarande lydelse förutsätter, att förmyndarkammarens verksamhet såsom överförmyndare endast skall fortfara under avvecklingstiden, i vissa delar erhåller ändrad avfattning.

Vidare anför departementschefen beträffande frågan om överförmyndararvodet till förmyndarkammaren:

Av förmyndarkammaren framställd anmärkning, att arvode rätteligen borde erläggas i flera fall än nu förekomme, kan icke fränkännas berättigande. Särskilt avser anmärkningen det fall att förmyndarskap för underårig inskripts på grund av att den underårige erhållit en gåva. Vidare må erinras om att, sedan numera bouppteckningsavgifter icke längre uttagas, de fall, där befrielse från arvodesplikt gäller, med tiden bli allt färre och färre.

På grund härav har departementschefen föreslagit den ändring i nu gällande lag, att arvodesplikten fastslås såsom huvudregel men undantag göres för de fall, där bouppteckningsavgift en gång erlagts.

Lagrådet har lämnat förslaget utan anmärkning.

Utskottet. Utskottet har vid granskning av förslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma och får alltså hemställa,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 20 mars 1933.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman, Klefbeck, Larson i Lerdala*, Norling, Bismark, Forssell* och *Julin**; samt

från andra kammaren: herrar *Lindqvist*, Olsson i Rimforsa*, Olsson i Mellerud*, Johanson i Huskvarna, Berg** och *Johnsson i Kalmar.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
